

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/3380,Konferencja-prasowa-IPN-i-NSZZ-Solidarnosc-Warszawa-26-maja-2009.html>
08.04.2026, 07:45

Konferencja prasowa IPN i NSZZ „Solidarność” - Warszawa, 26 maja 2009

26 maja 2009 roku o godzinie 11.00 w Centrum Edukacyjnym Instytutu Pamięci Narodowej przy ulicy Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie odbyła się konferencja prasowa nt. wspólnych inicjatyw Instytutu Pamięci Narodowej i NSZZ „Solidarność”, upamiętniających „Solidarność”, z udziałem prezesa IPN Janusza Kurtyki, przewodniczącego KK NSZZ „Solidarność” Janusza Śniadka i dyrektora BEP IPN Łukasza Kamińskiego.

W programie konferencji – prezentacja książki Antoniego Dudka „Zmierzch dyktatury. Polska lat 1986–1989 w świetle dokumentów” (t.1 lipiec 1986 – maj 1989). Książka zawiera wiele nieznanych informacji dotyczących relacji polsko-sowieckich w końcu lat 80., w tym również prób nawiązania przez ludzi opozycji kontaktów z Kremlenem.

Działania Instytutu Pamięci Narodowej dotyczące historii NSZZ „Solidarność” i innych nurtów opozycyjnych w PRL w latach 70. i 80.

1. Projekty naukowo-badawcze

Historia NSZZ „Solidarność” jest jednym z głównych tematów badawczych Biura Edukacji Publicznej IPN. W latach 2000–2002 realizowano projekt naukowo-badawczy „Stan wojenny – spojrzenie po 20 latach”, w ramach którego m.in. opracowano analizę dotychczasowych badań nad stanem wojennym i opublikowano kilka książek dotyczących tego wydarzenia.

Od 2004 r. BEP realizuje projekt „Władze PRL wobec kryzysów społecznych i opozycji demokratycznej w latach 1956–1989”, który zakłada odtworzenie historii opozycji politycznej i metod jej zwalczania przez Służbę Bezpieczeństwa. Celem pierwszego etapu projektu było opisanie, w skali ogólnopolskiej, działalności opozycyjnej w PRL w latach 1975–1980. Opublikowano dotychczas kilka tomów źródeł, w 2009 r. ukażą się kolejne oraz opracowanie monograficzne, ukazujące dzieje opozycji w latach 1975–1980 w perspektywie ogólnopolskiej. W drugiej, realizowanej obecnie fazie, opisane zostaną dzieje NSZZ „Solidarność” w latach 1980–1989. Koordynatorem prac jest dr Łukasz Kamiński. W ramach projektu w 2010 r., w 30. rocznicę powstania NSZZ „Solidarność”, wydana zostanie 6-tomowa synteza dziejów „Solidarności”, uwzględniająca również historię innych ważnych organizacji opozycyjnych lat 80. Do roku 2012 opublikowane zostaną kolejne publikacje. Ważnym elementem projektu jest zbieranie relacji setek działaczy NSZZ „Solidarność” i innych ugrupowań opozycyjnych. Ponadto w 2010 r. ukaże się monografia Grzegorza Majchrzaka „Aparat bezpieczeństwa wobec kryzysu. Rozpracowanie centralnych instancji NSZZ »Solidarność« przez SB/MSW w latach 1980–1982”.

IPN wspólnie ze Stowarzyszeniem „Pokolenie” realizują ogólnopolski projekt „Encyklopedia «Solidarności»”, którego celem jest zebranie szczegółowych informacji na temat historii opozycji w PRL w latach 1976–1989. Encyklopedia, której opublikowanie przewiduje się na sierpień 2010 r., zawierać będzie co najmniej 5500 biogramów oraz 3000 haseł rzeczowych. Uzupełniać je będzie szczegółowe kalendarium. Materiały zebrane w ramach projektu przedstawiane są na bieżąco na stronie internetowej www.encyklopedia-solidarnosci.pl.

W maju 2009 roku rozpoczął się przygotowany przez IPN, pod patronatem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Rok Kultury Niezależnej, który potrwa do lipca 2010. W ramach obchodów każdy z oddziałów IPN oraz wybrane delegatury przygotowują różnego rodzaju imprezy (koncerty, wystawy, konferencje itp.), przypominające główne formy kultury niezależnej lat 80. (m.in. plastyka, literatura, muzyka, teatr, satyra, kontrkultura). Dokumentację projektu stanowić będzie seria ok. 10 bogato ilustrowanych albumów przygotowywanych we współpracy z Oficyną Wydawniczą Volumen.

2. Konferencje naukowe

BEP IPN (samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami) zorganizowało kilkadziesiąt konferencji naukowych i popularnonaukowych poświęconych różnym aspektom historii NSZZ „Solidarność”. Plonem części z nich są wydane przez BEP tomy pokonferencyjne.

W październiku 2010 r. we Wrocławiu planowana jest międzynarodowa konferencja naukowa „Świat wobec «Solidarności»”, organizowana we współpracy z IH UW, której celem będzie przypomnienie reakcji na powstanie „Solidarności” oraz jej stłumienie w okresie stanu wojennego, w tym próba opisu ogromnej akcji pomocy. Na listopad 2010 r. przygotowana jest ogólnopolska konferencja naukowa, organizowana we współpracy z ISP PAN, poświęcona różnym aspektom działalności NSZZ „Solidarność” w latach 1980–1981.

3. Publikacje

Dzieje NSZZ „Solidarność” są przedmiotem wielu publikacji książkowych wydawanych przez BEP IPN (samodzielnie lub wraz z wydawnictwami zewnętrznymi). Ukazało się kilkadziesiąt opracowań, zbiorów dokumentów i wspomnień na ten temat. Historia „Solidarności” i walki z nią była również przedmiotem publikacji na łamach czasopisma naukowego „Pamięć i Sprawiedliwość” oraz „Biuletynu Instytutu Pamięci Narodowej”. Historycy zatrudnieni w IPN opublikowali setki artykułów naukowych i popularnonaukowych poświęconych tej tematyce.

4. Działalność edukacyjna

BEP IPN szeroko wykorzystuje tematykę związaną z powstaniem i działalnością NSZZ „Solidarność” w latach 80. XX w. w prowadzonych działaniach edukacyjnych. W latach 2009–2010 planowane jest szczególne wyeksponowanie tematyki związanej z okresem 1980–1989.

Pion edukacyjny IPN utrzymuje kontakt z sekcją nauczycielską NSZZ „Solidarność”, czego efektem były organizowane wspólnie przedsięwzięcia, np. konkursy, prelekcje i konferencje metodyczne. Przewodniczący NSZZ „Solidarność” objął patronatem kolejne edycje ogólnopolskiego konkursu historycznego dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (w tym rozstrzygniętej w marcu 2009 r. IV edycji konkursu: „Na drodze ku wolności – społeczeństwo polskie w latach 80. XX w. Doświadczenia świadka historii”).

Kwestie dotyczące lat 80. są tematem różnego rodzaju działań edukacyjnych: wystaw, szkoleń dla nauczycieli, konkursów, warsztatów, lekcji, wykładów otwartych, prelekcji podczas wernisaży wystaw, lekcji muzealnych, klubów historycznych, przeglądów filmowych itp. W każdym roku szkolnym takich form edukacyjnych jest kilkaset.

Na rok 2010 planowany jest m.in. cykl wystaw obrazujących wydarzenia lat 80. z perspektywy regionalnej (m.in. wystawa „Zaczęło się w lipcu. „Solidarność” na Lubelszczyźnie 1980–1989”), lekcja z cyklu „Lekcje z historii najnowszej” poświęcona powstaniu NSZZ „Solidarność” w 1980 r. i teka edukacyjna poświęcona opozycji lat 80. ze szczególnym uwzględnieniem roli NSZZ „Solidarność”.

4. Internetowe portale historyczno-edukacyjne

Historia NSZZ „Solidarność” i innych nurtów opozycyjnych lat 70. i 80. przedstawiona jest także na specjalnych portalach internetowych przygotowanych przez IPN:

www.13grudnia81.pl , www.sierpien1980.pl, www.kultura-niezalezna.pl, www.rok1989.pl.